

OVERZICHTSNOTITIE GEMEENTELIJK DIERENWELZIJSBELEID

Inleiding

Mede door de Partij voor de Dieren staat het onderwerp dierenwelzijn in de belangstelling. Daarom is het goed een overzicht van de diverse thema's en wet- en regelgeving op dit gebied te hebben. Daarnaast heeft de Partij voor de Dieren aan het college schriftelijke vragen gesteld over vergunningenbeleid voor evenementen waarbij dieren betrokken zijn.

Thema's dierenwelzijn

Dierenwelzijn is een breed begrip. Voor de duidelijkheid volgt hierna een overzicht van diverse onderwerpen op het gebied van dierenwelzijn én de (eventuele) rol van de gemeente.

A. Gezelschapsdieren

Het blijkt dat in Nederland circa 20 miljoen dieren uit liefhebberij worden gehouden. Het gaat hier naast 3,6 miljoen katten en 1,8 miljoen honden om cavia's, konijnen, vogels etc. Bij het houden van dieren komen aspecten kijken als de opvang, de destructie van dode gezelschapsdieren, het hondenbeleid, de dierenwinkels, het houden van ongeschikte dieren, het houden van huisdieren door ouderen, de hobbydieren, het schuilstallenbeleid, gezelschap van hobbydieren en de kinder- en stadsboerderijen en hertenkampen.

Rol gemeente

A.1. Op basis van het Burgerlijk Wetboek is de gemeente verplicht de opvang en bewaring (14 dagen) van honden en katten (en overige dieren) van wie de eigenaar uit beeld is, te regelen. In de praktijk neemt het dierenasiel dit tegen een vergoeding voor zijn rekening. De afspraak met het dierenasiel is in een overeenkomst vastgelegd.

A.2. De Algemene plaatselijke verordening (APV) stelt in de artikelen 2.4.17 t/m 2.4.22 regels omtrent loslopende honden, verontreiniging, gevaarlijke en blaffende honden, houden van hinderlijke of schadelijke dieren en loslopend vee. Ook heft de gemeente hondenbelasting. Dit komt ten goede aan de aanleg en het onderhoud van de hondenuitlaatplaatsen.

A.3. De gemeente heeft kinderboerderijen waar onder andere aandacht gegeven wordt aan het omgaan met dieren.

A.4. De gemeente kan beleid op schuilstallen formuleren (denk ook aan ontheffing of wijziging van een bestemmingsplan om dergelijke stallen mogelijk te maken).

Conclusie

De gemeente vervult de rol ten aanzien van de onder A.1., A.2. en A.3. genoemde punten. De huidige bestemmingsplannen bieden al mogelijkheden tot het realiseren van schuilgelegenheden (onder A.4. genoemd).

B. Gebruik van dieren voor vermaak

Hierbij moet gedacht worden aan het vangen van varkens en acts met dieren in een circus. De Gezondheids- en welzijnswet voor dieren stelt strikte beperkingen aan de mogelijkheden om dieren te gebruiken bij evenementen en wedstrijden.

Rol gemeente

Voor het houden van evenementen met dieren is een vergunning van de gemeente nodig (Algemene plaatselijk verordening).

Conclusie

De gemeente heeft het welzijn van de dieren niet als weigeringsgrond bij de toetsing van aanvragen voor evenementenvergunningen in de APV opgenomen. Een uitspraak van de Rechtbank in Groningen d.d. 28-10-2008 laat namelijk zien dat het welzijn van dieren als weigeringsgrond in de APV in strijd is met een hogere wettelijke regeling. De gemeente wijst

de organisator van een dierententoonstelling en een circus overigens wél op de bepalingen van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren.

C. Dieren in nood

Het gaat hierbij om de zorg en het vervoeren van gewonde en zieke dieren. Ook het ophalen en brengen van zwerfdieren naar de dierenarts maakt hier deel van uit. Een sleutelrol is weggelegd voor de dierenambulance.

Rol gemeente

C.1. Op basis van het Burgerlijk Wetboek is de gemeente verplicht de opvang en bewaring (14 dagen) van honden en katten (en overige dieren) van wie de eigenaar uit beeld is, te regelen. Zoals onder A.1. reeds aangegeven doet het dierenasiel dit. In het verlengde hiervan zorgt het dierenasiel ook voor het vervoer naar de dierenarts of een opvang. In de praktijk neemt de dierenambulance dit voor zijn rekening. Dit is een onderdeel van de afspraak met het dierenasiel.

C.2. Voor in het wild levende dieren geldt de algemene zorgplicht. De Gezondheids- en welzijnswet voor dieren kent de bepaling dat iedere burger de plicht heeft hulpbehoevende dieren de nodige zorg te verlenen.

Conclusie

De onder C.1. genoemde rol vervult de gemeente (lees: de dierenambulance) reeds. Het gestelde onder C.2. spreekt voor zich.

D. Landbouwhuisdieren

In Nederland leven meer dan 450 miljoen landbouwhuisdieren. Dit zijn dieren die voor de productie worden gehouden. Bij dit thema kan gedacht worden aan de zogenaamde verborgen bioindustrie die zich afspeelt in kleine hokken, donkere bakken en schuren. De pelsdierenfokkerij, zoals nertsen, valt hier ook onder. Het is overigens sinds 2008 verboden om vossen en chinchilla's te fokken. Een aandachtspunt is verder de aquacultuur. Dit houdt de commerciële productie van vissen in. Dierenwelzijn maakt deel uit van landbouwontwikkelplannen waarin de intensieve veehouderij is opgenomen (reconstructiebeleid). Een algemeen bekend verschijnsel zijn de vee- en paardenmarkten. Ook worden biologische producten steeds meer onder de aandacht gebracht. Tot slot kan een gemeente planologisch sturing geven bij het al dan niet toestaan van intensieve veehouderij.

Rol gemeente

De gemeentelijke rol bestaat uit het bepalen of een intensieve veehouderij in de gemeentelijke regelgeving past, zoals een bestemmingsplan. De gemeente kan bijvoorbeeld niet-grondgebonden bedrijven (zoals "varkensflats") uitsluiten. Dat de gemeente een planologische rol heeft in de plannen rondom het vestigen van bijvoorbeeld een veemarkt is duidelijk.

Conclusie

Het welzijn van dieren wordt niet direct meegenomen in het kader van het vestigen en uitbreiden van veehouderijen bij het opstellen van een bestemmingsplan. Wel kan indirect het welzijnsbelang worden meegenomen door de landschappelijke en milieuhygiënische belangen mee te wegen. Bijvoorbeeld het tegengaan van vermessing en verzuring.

In het landbouwontwikkelingsgebied (als onderdeel van het reconstructiebeleid) stelt de gemeente voorwaarden aan de intensieve veehouderij. Zo worden er beperkingen aan de nok-/goothoogte van stallen gesteld, waardoor geen zogenaamde "varkensflats" zullen ontstaan.

E. Proefdieren

In ons land worden jaarlijks circa 600.000 dierproeven genomen. Voor het grootste deel gaat het om muizen en ratten, maar ook cavia's, konijnen, honden en apen worden gebruikt. Dierproeven zijn in principe verboden, tenzij op basis van de Wet op de dierproeven een

vergunning wordt verleend. De uitvoering van deze wet ligt bij het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Rol gemeente

Geen. Ligt op rijksniveau.

F. In het wild levende dieren; jacht, beheer en overlast

De Flora- en Faunawet beschermt de inheemse en uitheemse planten- en diersoorten. Hierin worden de jacht, het beheer en de schadebestrijding geregeld. De Natuurbeschermingswet regelt dit in beschermde natuurgebieden. Het beschermingskader rondom hengelen is de Vispas. Vissen in wedstrijdverband, overlastgevende dieren (o.a. stadsduiven, ganzen en kippen) en verwilderde katten zijn de resterende aspecten van dit thema. Overigens is de hengelsport door de rijksoverheid in de Visserijwet geregeld.

Rol gemeente

F.1. Als de gemeente eigenaar is van water en/of oevers kan zij het hengelen in dat water of vanaf die oever verbieden of onder bepaalde voorwaarden toestaan. Tevens kan de gemeente overgaan tot het niet verpachten van (vis)water aan hengelsportverenigingen, en kan het voorwaarden verbinden aan visevenementen.

F.2. Jagen op gemeentegrond kan verboden worden.

Conclusie

De gemeente heeft beleid voor fauna (verwoord in de bekroonde nota Faunabeheer); daarbij heeft de gemeente een eigen faunabeheerder in dienst. Jagen vindt alleen plaats in het kader van het beheer. Dierenwelzijn is geen weigeringsgrond bij de beoordeling van aanvragen voor evenementenvergunningen. De gemeente verleent als grondeigenaar toestemming om te vissen. Zaken rond dierenwelzijn zijn landelijk vastgelegd in de Visserijwet en vertaald in de voorwaarden behorende bij de Vispas.

G. In het wild levende dieren; ruimtelijke ingrepen

In de praktijk komen dieren in een stad of dorp in het nauw door nieuwe bedrijfsvoering, woningbouw, wegaanleg en het gebruik van bestrijdingsmiddelen.

Rol gemeente

G.1. De gemeente moet bij het opstellen van ruimtelijke plannen de regels van de Flora- en Faunawet en de Natuurbeschermingswet toepassen. Voor bepaalde diersoorten moet een ontheffing worden aangevraagd. Voor zeldzame soorten is helemaal geen vrijstelling mogelijk. Het is dan ook van belang voor de gemeente om vooraf duidelijk in beeld te hebben welke beschermde dieren er in het plangebied voorkomen. Hierbij spelen de gemeentelijke ecologen een rol.

G.2. De gemeente wijst aanvragers van een kapvergunning op de bepaling in de Flora- en Faunawet om tijdens het broedseizoen niet te kappen. De gemeente heeft in overleg met de Dierenbescherming op een locatie waar sprake is van een geconcentreerde paddentrek permanente roosters geplaatst. De gemeente betaalt en plaatst de roosters.

G.3. De gemeente kan een rol spelen in het beheer van het openbaar groen. Bijvoorbeeld door het gebruik van onkruidbestrijdingsmiddelen die niet schadelijk zijn voor bepaalde diersoorten en de aanleg van bloeiende oevers en wegranden. De gemeente kan groenstructuur-, ecologische en natuurontwikkelingsplannen opstellen.

Conclusie

De gemeente voert het gestelde onder G.1. t/m G.3. in de praktijk al uit.

Wetgeving

De belangrijkste wet- en regelgeving van de rijksoverheid op het terrein van dierenbescherming en dierenwelzijn bestaat uit de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (GWWD), de Flora- en Faunawet, de Wet op de dierproeven en de Natuurbeschermingswet.

1. Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (GWWD)

Algemene regels ter bescherming van alle dieren die door mensen gehouden worden: productiedieren, hobbydieren en gezelschapsdieren. Onder meer het verbod op onnodig pijn of letsel toebrengen en het verbod dieren de nodige verzorging te onthouden. Daarnaast bevat de GWWD voorschriften die betrekking hebben op evenementen met dieren. Denk hierbij aan circussen. Ook geeft de GWWD regels voor het slachten en het vervoeren van dieren.

De burgemeester heeft een taak in het kader van de preventie en bestrijding van besmettelijke dierziekten en maatregelen bij agressieve dieren. Ook het Honden- en Kattenbesluit maakt deel uit van de GWWD. Dit geldt voor onder andere het dierenasiel. Overigens is het kabinet voornemens om onder meer de GWWD op te laten gaan in de Wet Dieren en dierlijke producten. Dit zal een integraal kader zijn voor regels over gehouden dieren en daaraan gerelateerde onderwerpen (onder meer preventie besmettelijke dierziekten, welzijn van dieren, regels voor het fokken, biotechnologie, agressieve dieren, vleeskeuring en verboden groeibevorderaars). Het voorstel is momenteel in behandeling bij de Eerste Kamer (15 december 2009 door de Tweede Kamer aangenomen).

Uitvoering in handen van: grotendeels ministerie van LNV.

2. Flora- en Faunawet

Deze wet regelt de instandhouding van plant- en diersoorten die in het wild voorkomen én het zoveel mogelijk met rust laten ervan. De wet maakt onderscheid in jacht enerzijds en beheer en schadebestrijding anderzijds.

Uitvoering in handen van: ministerie van LNV/ provincie.

3. Wet op de dierproeven

Deze wet regelt de eisen en voorwaarden waaraan instellingen en onderzoekers moeten voldoen.

Uitvoering in handen van: ministerie van VWS.

4. Natuurbeschermingwet (Nb-wet)

De Nb-wet is gericht op de bescherming van gebieden. Deze Natura 2000 gebieden zijn beschermd op grond van de Europese Vogelrichtlijn en de Europese Habitatrichtlijn. Per gebied wordt in beheerplannen vastgelegd welke belasting toelaatbaar is. De gemeente speelt uiteraard een rol in de totstandkoming van dergelijke plannen.

Uitvoering in handen van: ministerie van LNV.

Rol handhaving (en toezicht)

Landelijk niveau

De handhaving van en het toezicht op de GWWD is in handen van de inspecteurs van de Algemene inspectiedienst (AID) van het ministerie van LNV én de inspecteurs van de landelijke inspectiedienst dierenbescherming (LID). Ook de handhaving van de Flora- en Faunawet doet de AID, net als de Natuurbeschermingswet. De handhaving van en het toezicht op de Wet op de dierproeven behoren tot de taken van de Voedsel en Waren Autoriteit (VWA).

Gemeentelijk niveau

Het team van toezichthouders in de openbare ruimte (THOR/ Publieksdienst) neemt de handhaving van de regels van de APV voor honden voor zijn rekening. Het aspect dierenwelzijn is een onderdeel van de toezichtstaak van de gemeentelijk faunabeheerder (buitengewoon opsporingsambtenaar). Ook hebben de buitengewone opsporingsambtenaren van de afdeling Milieu het toezicht op de GWWD in het takenpakket. Hierbij vindt regelmatig overleg met de Dierenbescherming en de AID en LID plaats. Van evenementenvergunningen waarbij dieren betrokken zijn wordt een afschrift naar de AID en de LID gestuurd.

Samenvatting

Op rijks- en provinciaal niveau bestaat een scala aan regelgeving. Een belangrijke actuele ontwikkeling is de Wet dieren en dierlijke producten.

De gemeente Apeldoorn heeft naast bestaande wetgeving het nodige aanvullend beleid geformuleerd. Denk aan de nota Faunabeheer, het beleid rondom de hondenuitlaatplaatsen, regels in

de APV rondom de uitwerpselen van honden, het laten verzorgen van het ophalen van gewonde en zieke dieren en het opstellen van groenstructuur-, ecologische en natuurontwikkelingsplannen.